

بررسی تأثیر هوش هیجانی، هوش معنوی و ابعاد شخصیت بر عملکرد و رضایت از رشته تحصیلی

سکینه فردوسی مازندرانی^۱، مسعود گرامی پور^۲

^۱ گروه روانشناسی، دانشکده علوم انسانی، واحد ساوه، دانشگاه آزاد اسلامی، ساوه، ایران

^۲ دانشگاه خوارزمی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، گروه مطالعات برنامه درسی

چکیده

هدف از این پژوهش بررسی تأثیر هوش هیجانی، هوش معنوی و ابعاد شخصیت بر عملکرد و رضایت از رشته تحصیلی در دانشجویان بوده است. روش انجام پژوهش، از نوع توصیفی همبستگی، مدل یابی معادلات ساختاری بوده است. جامعه آماری عبارت است از دانشجویان دانشگاه‌های علامه طباطبایی، فنی مهندسی شریف و علوم پزشکی تهران که نظرات ۳۸۱ نفر از آنها به طور نمونه مورد بررسی قرار گرفت. داده‌های گردآوری شده توسط پرسشنامه‌های ساختاریافته‌ی: هوش هیجانی باران ۱۹۹۷، هوش معنوی کینگ SISRI، شخصیتی نیو - فرم FFI NEO، رضایت تحصیلی چنگیزی آشتیانی ۱۳۸۹، به کمک نرم افزارهای SPSS, EQS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. برای تحلیل داده‌ها از روش آماری تحلیل مسیر استفاده شد. بررسی‌ها نشان داد هوش هیجانی و هوش معنوی و ابعاد شخصیت تأثیر قابل ملاحظه‌ای بر رضایت از رشته تحصیلی و عملکرد دانشجویان دارند. همچنین بین هوش هیجانی و رضایت از رشته تحصیلی، هوش معنوی و رضایت از رشته تحصیلی، رابطه مثبت و معناداری وجود داشت. علاوه بر این وجود رابطه معنادار غیر مستقیم بین هوش هیجانی، هوش معنوی و عملکرد دانشجویان تایید شده است.

واژه‌های کلیدی: هوش هیجانی، هوش معنوی، ابعاد شخصیت، رضایت از رشته تحصیلی، عملکرد.

مقدمه

بدون شک کسب علم مهمترین و زیر بنایی ترین فعالیت‌های انسان است که نقش بسیار اساسی در زندگی فرد و پیشرفت وی دارد. توانایی کسب معلومات از پیشرفته ترین و ضروری ترین توانمندی‌ها و فعالیت‌های پیچیده و عالی ذهن انسان است که اساس پیشرفتهای علمی وی را فراهم نموده است. با توجه به تغییر و تحولات عصر حاضر در بخش آموزش، دانشجویان از اهمیت خاصی برخوردار شده اند. در واقع آنها، حیاتی‌ترین عنصر راهبردی و اساسی‌ترین راه برای افزایش اثربخشی و کارایی سازمان های آموزشی هستند که پیشرفت و ترقی جامعه را به دنبال خواهند داشت.

نیروی انسانی متعهد به اهداف و ارزش‌های سازمان، نه تنها عاملی برای برتری یک سازمان نسبت به سازمان‌های دیگر است، بلکه مزیت رقابتی پایداری برای بسیاری از سازمان‌ها تلقی می‌شود. اسکات^۱ و ژاف^۲ (۱۹۹۹)، مطرح کردند که منشأ اصلی مزیت رقابتی برای سازمان‌ها، فداکاری، کیفیت تعهد و توانایی نیروی کار است. نیروی انسانی دانشگاهها، دانشجویان هستند. در واقع، امروزه سازمان‌های آموزشی موفق‌اند که دارای دانشجویان توانمند و متعهدی باشند که با انگیزه و فعالیت در پیشرفت اهداف علمی دانشگاه موثر باشند.

دانشجویان وفادار و سازگار با اهداف و ارزش‌های دانشگاهی، عامل مهمی در اثربخشی محسوب می‌شوند. وجود چنین دانشجویانی در دانشگاه، نه تنها موجب بالا رفتن سطح عملکرد و پایین آمدن نرخ غیبت، تأخیر و ترک تحصیل می‌شود، بلکه وجهه و اعتبار دانشگاه را در اجتماع مناسب جلوه می‌دهد و زمینه را برای رشد و توسعه آن فراهم می‌آورد.

در این راستا امروزه بسیاری از محققان به دنبال درک عمیق عوامل متفاوت تأثیرگذار بر رضایت و عملکرد تحصیلی دانشجویان و هم‌چنین بهره‌مندی از حداکثر توانایی آنها هستند. مرور ادبیات مرتبط با موضوع در این زمینه نشان می‌دهد که متأسفانه تأثیر ابعاد هیجانی و معنوی در این مورد، به‌طور وسیعی نادیده گرفته شده است.

البته برخی از نظریه‌های رهبری، بر اهمیت هوش هیجانی و اجتماعی برای مدیران تأکید کرده‌اند؛ اما همان‌طور که پیش‌تر اشاره شد، شواهد تجربی کمی در رابطه با ابعاد هیجانی، از جمله هوش هیجانی و هوش معنوی دانشجویان و تأثیر آن بر نگرش و رفتارهای تحصیلی آنها وجود دارد.

از این‌رو، مطالعه‌ی حاضر کوشیده است، بر این شواهد تجربی بیافزاید و میزان تأثیر هوش هیجانی، معنوی و ابعاد شخصیتی دانشجویان را که نحوه عملکرد و تعامل آنها، نقش بسزایی در کارایی و اثربخشی دانشجویان بر افزایش عملکرد و رضایت تحصیلی آنها دارد را بسنجد.

بیان مسئله

دنایای امروز تحت تأثیر تغییرات ژرف و گسترده‌ای است که از آغاز عصر مدرن تاکنون به خود ندیده است. تغییرات محیطی سریع، موجب دگرگونی‌های بسیاری می‌شوند که تأثیرات چشمگیری بر سازمان‌ها، به ویژه سازمان های آموزشی دارند. دانشگاه به عنوان سازمان یافته ترین بخش نهاد آموزش، همواره جایگاه ویژه‌ای را به خود اختصاص داده و وظیفه اصلی تولید علم را به عهده گرفته است. در حال حاضر عواملی از قبیل رشد و توسعه فناوریهای نوین، نیاز و تقاضای فزاینده برای آموزش عالی و تغییر الگوهای سنتی آموزش، از جمله عواملی هستند که آموزش عالی را به صورت جدی تحت تأثیر قرار داده‌اند (هانگ، ۲۰۰۲، به نقل از ربانی و ربیعی، ۱۳۹۰).

از این روی دانشگاه‌ها شدیداً به ایجاد تغییرات راهبردی به طور همزمان و در سطوح مختلف نیاز دارند (راسل، ۲۰۰۹). با توجه به اینکه دانشجویان از مهم‌ترین اقشار اجتماعی در روند نوسازی و توسعه کشورند، پرورش و تقویت احساس رضایت و پیشرفت ایشان در راستای رسیدن به سعادت جامعه، اهمیت ویژه‌ای می‌یابد (حیدری، ۱۳۸۴). از همین روی توجه به رضایت

1- Scott

2- Zhaf

و توقعات دانشجویان برای نهاد آموزشی که به صورت منظم سیستم خود را به روز می‌کند و با شرایط مطلوب و جدید وفق می‌دهد، لازم است (بیکال، ۲۰۰۵، به نقل از ربانی و ربیعی، ۱۳۹۰).

دانشگاه‌های ایران، به دلیل گرفتاری‌ها و مسائل متعدد، کمتر فرصت این را داشته‌اند تا بر نظرات دانشجویان و دانش‌آموختگان خود که دریافت‌کنندگان اصلی آموزش عالی هستند، وقوف پیدا کنند و از این طریق بررسی کنند که آیا آموزش عالی در بستری صحیح و مناسب حرکت می‌کند و سمت و سوی برنامه ریزی‌ها به درستی طراحی و تدوین شده است و یا اینکه چنین نیست و فرجام این کوشش‌ها هدف خاصی را دنبال نمی‌کند (حسینی، ۱۳۷۶).

از این رو شایسته است نظام آموزش عالی کشور با دقت به ارزیابی مستمر سیاست‌های جدید بپردازد تا به بهبود تدریجی فعالیت‌ها بر پایه توجه بیشتر به توانایی‌های دانشجویان، دست یابد؛ اما به نظر می‌رسد ضعف مشارکت دانشجویان و اعضای هیأت علمی، مانعی بر سر راه ارزیابی‌های مؤثر و ارتقای عملکرد تحصیلی بوده است. لذا در این پژوهش، به دو ضرورت اصلی عامل انسانی، یعنی عملکرد و رضایت تحصیلی پرداخته می‌شود که امروزه، از جمله مسائل اصلی مورد توجه صاحب‌نظران علوم رفتاری و مدیریت منابع انسانی به شمار می‌روند.

رضایت تحصیلی، عبارت‌است از حدی از احساسات و نگرش‌های مثبت که دانشجویان نسبت به رشته تحصیلی خود دارند. وقتی دانشجو دارای رضایت تحصیلی بالایی است، این بدان مفهوم است که او واقعاً رشته‌اش را دوست دارد، احساسات خوبی درباره‌ی آن دارد و برای رشته‌اش ارزش زیادی قائل است (مقیمی، ۱۳۷۷).

رضایت تحصیلی باعث می‌شود بهره‌وری فرد افزایش یابد، فرد نسبت به دانشگاه متعهد شود، سلامت جسمی و ذهنی فرد تضمین شود، روحیه فرد افزایش یابد، از تحصیل راضی باشد و مهارت‌های جدید تحصیلی را به سرعت آموزش ببیند. عدم رضایت از رشته تحصیلی باعث کاهش روحیه‌ی دانشجویان می‌شود؛ بنابراین، روسای دانشگاه‌ها وظیفه دارند که علائم روحیه پایین و عدم رضایت تحصیلی را به‌طور مستمر زیر نظر بگیرند و در اولین فرصت اقدامات لازم را انجام دهند.

دومین نگرشی که در علوم رفتاری دانشجویان اهمیت ویژه‌ای دارد و مورد توجه دانشمندان و صاحب‌نظران قرار گرفته، عملکرد تحصیلی است. شواهدی دال بر این وجود دارد که دانشگاه‌ها در پی استراتژی‌های منابع انسانی برای افزایش تعهد تحصیلی دانشجویان هستند که می‌تواند نتیجه بهتری از عملکرد تحصیلی را برای آن‌ها فراهم سازد، از این دیدگاه عملکرد تحصیلی دانشجویان به‌عنوان یک مفهوم مدیریتی که می‌تواند مزیت رقابتی و موفقیت علمی به‌همراه داشته باشد، مهم تلقی می‌شود. در حقیقت، عملکرد به‌عنوان کلیدی برای مزیت رقابتی علمی محسوب می‌شود.

با توجه به تأکید پژوهش بر افزایش رضایت و عملکرد تحصیلی، یافتن راهی برای این منظور مسئله‌ای مهم تلقی خواهد شد. به راستی چه عواملی بر افزایش رضایت و عملکرد تحصیلی دانشجویان مؤثر هستند؟ در این پژوهش با بررسی مطالعات مختلف در این زمینه، سه عامل هوش هیجانی، هوش معنوی و ابعاد شخصیت مورد بررسی قرار می‌گیرد. لذا با توجه به نکات بیان شده فوق می‌توان این سوال اساسی را مطرح نمود آیا رابطه معنی‌داری بین هوش هیجانی، هوش معنوی و ابعاد شخصیتی با رضایت تحصیلی و عملکرد دانشجویان وجود دارد؟

اهداف تحقیق

اهداف کلی تحقیق

بررسی رابطه بین هوش هیجانی، هوش معنوی، و ابعاد شخصیت با عملکرد و رضایت تحصیلی دانشجویان.

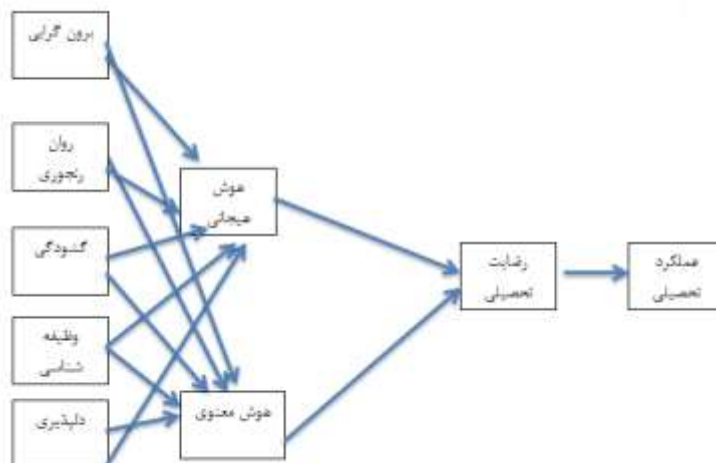
اهداف جزئی تحقیق:

۱. بررسی رابطه هوش هیجانی با رضایت از رشته تحصیلی.
۲. بررسی رابطه هوش معنوی با رضایت از رشته تحصیلی.
۳. بررسی رابطه غیر مستقیم هوش هیجانی و عملکرد تحصیلی.

۴. بررسی رابطه غیر مستقیم هوش معنوی و عملکرد تحصیلی.
۵. بررسی رابطه ابعاد شخصیتی با رضایت از رشته تحصیلی.
۶. بررسی رابطه ابعاد شخصیتی با عملکرد تحصیلی.

فرضیه‌ها

- ۱- بین هوش هیجانی و عملکرد تحصیلی دانشجویان، از طریق رضایت از رشته تحصیلی، رابطه غیر مستقیم معنادار وجود دارد.
- ۲- بین رضایت از رشته تحصیلی دانشجویان و عملکرد آنها، رابطه معنادار وجود دارد.
- ۳- بین هوش معنوی و عملکرد تحصیلی دانشجویان، از طریق رضایت از رشته تحصیلی، رابطه غیر مستقیم معنادار وجود دارد.
- ۴- بین هوش معنوی و رضایت از رشته تحصیلی دانشجویان، رابطه معنادار وجود دارد.
- ۵- بین هوش هیجانی و رضایت از رشته تحصیلی دانشجویان، رابطه معنادار وجود دارد.
- ۶- بین ابعاد شخصیتی و رضایت از رشته تحصیلی دانشجویان، رابطه غیر مستقیم معنادار وجود دارد.
- ۶-۱- بین برون گرایی و رضایت از رشته تحصیلی دانشجویان، رابطه غیر مستقیم معنادار وجود دارد.
- ۶-۲- بین روان رنجوری و رضایت از رشته تحصیلی دانشجویان، رابطه غیر مستقیم معنادار وجود دارد.
- ۶-۳- بین گشودگی با رضایت از رشته تحصیلی دانشجویان، رابطه غیر مستقیم معنادار وجود دارد.
- ۶-۴- بین وظیفه شناسی و رضایت از رشته تحصیلی دانشجویان، رابطه غیر مستقیم معنادار وجود دارد.
- ۶-۵- بین دلپذیری و رضایت از رشته تحصیلی دانشجویان، رابطه غیر مستقیم معنادار وجود دارد.
- ۷- بین ابعاد شخصیتی و عملکرد تحصیلی دانشجویان رابطه غیر مستقیم معنادار وجود دارد
- ۷-۱- بین برون گرایی و عملکرد تحصیلی دانشجویان، رابطه غیر مستقیم معنادار وجود دارد.
- ۷-۲- بین روان رنجوری و عملکرد تحصیلی دانشجویان، رابطه غیر مستقیم معنادار وجود دارد.
- ۷-۳- بین گشودگی و عملکرد تحصیلی دانشجویان رابطه غیر مستقیم معنادار وجود دارد
- ۷-۴- بین وظیفه شناسی و عملکرد تحصیلی دانشجویان، رابطه غیر مستقیم معنادار وجود دارد.
- ۷-۵- بین دلپذیری و عملکرد تحصیلی دانشجویان رابطه غیر مستقیم معنادار وجود دارد.

نمودار ۱: مدل مفهومی تحقیق

روش تحقیق

از آنجا که هدف از این تحقیق، بررسی تاثیر هوش هیجانی، هوش معنوی، ابعاد شخصیت بر عملکرد و رضایت از رشته تحصیلی دانشجویان می باشد، این تحقیق را بر اساس چگونگی بدست آوردن داده‌های مورد نظر می‌توان در زمره تحقیق کاربردی به شمار آورد. تحقیق از جنبه هدف، تحقیقی کاربردی^۱ و از لحاظ نحوه گردآوری اطلاعات، تحقیقی توصیفی-همبستگی است.

جامعه آماری و روش نمونه‌گیری

جامعه آماری در این پژوهش، دانشجویان دانشگاه‌های علوم انسانی علامه طباطبایی، فنی مهندسی شریف و علوم پزشکی تهران هستند. از آنجا که جمع‌آوری اطلاعات از کلیه افراد جامعه آماری عملاً غیرممکن بود (حتی اگر امکان‌پذیر هم باشد هم به لحاظ زمان، هزینه و سایر امکانات مورد نیاز مقدور نبود)، نمونه‌ای از جامعه آماری انتخاب شد. همچنین روش نمونه‌گیری به صورت نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای^۲ می‌باشد.

نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای در تحلیل آماری با SPSS، یکی از انواع نمونه‌گیری است که در انجام امور پژوهشی کاربرد دارد. زمانی که گردآوری کاملی از عنصرهایی که جمعیت را تشکیل میدهند ناممکن یا غیر ممکن باشد، میتوان از نمونه‌گیری خوشه‌ای استفاده کرد. در این پژوهش، به منظور بررسی نظرات دانشجویان در مورد تاثیر هوش هیجانی و هوش معنوی و ابعاد شخصیت بر رضایت از رشته تحصیلی و عملکرد تحصیلی، از کل دانشگاه‌های تهران، سه دانشگاه (علوم انسانی علامه طباطبایی، فنی مهندسی شریف و علوم پزشکی تهران) به شیوه تصادفی انتخاب شد. سپس در درون هر دانشگاه، تعدادی دانشکده و انگاه در درون دانشکده‌های منتخب، تعداد ۳۸۱ نفر از دانشجویان به طور تصادفی، به عنوان نمونه انتخاب شدند.

حجم نمونه

برای تعیین حجم نمونه از فرمول حجم نمونه کوکران استفاده شده است (آذرو مومنی، ۱۳۸۳).

$$n = \frac{N \cdot Z_{\alpha/2}^2 \cdot s^2}{(N-1) \cdot e^2 + Z_{\alpha/2}^2 \cdot s^2} \gg 381 \quad -1-3$$

N : جامعه آماری

$Z_{\alpha/2}$: ضریب اعتماد به نتایج نمونه

s : واریانس

e : دقت برآورد (حداکثر خطای قابل قبول) و برابر ۵٪ در نظر گرفته شده است.

نظر به اینکه جامعه آماری دانشجویان دانشگاه‌های شریف، علامه، علوم پزشکی تهران می باشند، نمونه‌ای ۳۸۱ نفری از دانشجویان به طور تصادفی انتخاب گردید و پرسش‌نامه‌ها با توجه به حجم نمونه توزیع شد؛ و در نهایت تعداد ۳۸۱ نمونه جمع‌آوری و پرسشنامه‌ها جهت سنجش قرار گرفتند.

روش جمع‌آوری داده‌ها

برای جمع‌آوری داده‌ها، روش‌های متعددی وجود دارد و اغلب برای کسب اطلاعات در یک تحقیق بیش از یک روش بکار گرفته می‌شود. در این پژوهش داده‌ها به روش میدانی جمع‌آوری شده است. در روش میدانی، پرسشنامه یکی از متداولترین طرق

^۱- Applied Research

^۲ Cluster Random Sampling

جمع‌آوری اطلاعات است. در تهیه و تنظیم پرسشنامه محقق سعی دارد تا از طریق طرح تعدادی سؤال، اطلاعات مورد لزوم را از پاسخگو دریافت کند.

ابزار و روش گردآوری داده‌ها

در این پژوهش جهت جمع‌آوری اطلاعات و دستیابی به اهداف، از پرسشنامه بی‌نام استفاده شده است که توسط دانشجویان تکمیل می‌گردد. سؤالات تحقیق در قالب سؤالات پرسشنامه گنجانده شده است، هر سؤال پرسشنامه با توجه به هدف اصلی و سؤالات در نظر گرفته شده و بالطبع جواب هر سؤال گامی است در جهت تحقق و تأمین هدف اصلی پژوهش. جمع‌آوری داده‌ها از طریق پرسشنامه (پرسشنامه بسته) انجام شده است: در این پژوهش از پرسشنامه‌های استاندارد هوش هیجانی بارآن، هوش معنوی کینگ، پرسشنامه شخصیتی ۵ عاملی نئو و پرسشنامه رضایت از رشته تحصیلی (چنگیزی آشتیانی، ۱۳۸۹) استفاده شده است.

پرسشنامه بین ۳۸۱ نفر از دانشجویان دانشگاه‌های شریف، علامه، علوم پزشکی تهران، به صورت حضوری و با مجوز دانشگاه، در بهار ۱۳۹۶، مورد توزیع قرار گرفت. پس از پاسخ دادن دانشجویان که حدود ۳۰ دقیقه زمان لازم داشت، جمع‌آوری شد. پرسشنامه‌های تحقیق شامل ۱۹۷) ۹۰ سوال برای سنجش هوش هیجانی، ۲۴ سوال برای سنجش هوش معنوی و ۶۰ سوال برای سنجش ابعاد شخصیتی و ۲۳ سووال برای سنجش رضایت از رشته تحصیلی) پرسش پنج گزینه‌ای به ترتیب با کدهای ۵،۴،۳،۲،۱ تهیه و تنظیم گردیده است. در ابتدای پرسشنامه سؤالاتی نیز در جهت شناخت ویژگی‌های فردی جامعه آماری مطرح شده است. پرسشنامه مورد استفاده در ضمیمه ارائه شده است. سؤالات پرسشنامه بر اساس مقیاس ترتیبی^۱ و طیف پنج درجه‌ای لیکرت^۲ که شامل ۵ طیف کاملاً درست، بسیار درست تا حدودی درست، نادرست و کاملاً نادرست تنظیم گردیده و به صورت طبقه‌بندی شده و بر اساس موضوع فرضیات تحقیق طراحی شده‌اند.

مقیاس هوش هیجانی

پرسشنامه هوش هیجانی (بر اساس مدل بار - آن که در سال ۱۹۹۷ مطرح گردید) که از پنج مولفه (درون‌فردی، بین‌فردی، سازگاری، کنترل استرس و خلق و خوی عمومی) تشکیل شده است که هر یک از این مولفه‌ها می‌تواند بر رضایت از رشته تحصیلی و عملکرد تاثیرگذار باشد.

فرم ۹۰ سؤالی این پرسشنامه در مطالعات بسیاری مورد استفاده قرار گرفته است (چینی پرداز و همکاران، ۱۳۹۳، علی پور و همکاران، ۱۳۹۱، شعاع کاظمی، ۱۳۹۰). فرم ۹۰ سؤالی این پرسشنامه در سال ۱۳۸۲ توسط دهشیری و در قالب پایان‌نامه کارشناسی ارشد تدوین شد و در مطالعه او ضریب اعتبار ۰.۷۴ برای این پرسشنامه گزارش شد (دهشیری، ۱۳۸۲). در مطالعه شمس‌آبادی نیز ضریب اعتبار برای زیرمقیاس‌های این ابزار از ۰.۵۵ برای زیرمقیاس همدلی تا ۰.۸۳ برای زیرمقیاس کنترل تکانش محاسبه شد (شمس‌آبادی، ۱۳۸۳، به نقل از علی پور و همکاران، ۱۳۹۱). در یک مطالعه دیگر نیز الفای کرونباخ فرم ۹۰ سؤالی این پرسشنامه ۰.۹۳ بدست آمد (چینی پرداز و همکاران، ۱۳۹۳). در مطالعه حاضر، الفای کرونباخ از ۰.۸۹ تا ۰.۹۰ برای زیرمقیاسها بدست آمد.

مقیاس هوش معنوی

پرسشنامه هوش معنوی کینگ (SISRI) که از چهار مولفه (تفکر وجود انتقادی، تولید معنای شخصی، آگاهی متعالی، بسط حالت هوشیاری) تشکیل شده است.

^۱- Ordinal Scale

^۲- Five-Point Likert Scale

در نسخه انگلیسی پرسشنامه هوش معنوی (کینگ، ۲۰۰۹)، آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۰/۹۲ و برای زیرمقیاس‌های آن به ترتیب این‌گونه به دست آمده است: زیر مقیاس تفکر وجودی انتقادی دارای آلفای ۰/۷۸، تولید معنای شخصی داری آلفای ۰/۷۸، آگاهی متعالی دارای آلفای ۰/۸۷ و بسط حالت هوشیاری دارای آلفای ۰/۹۱ بودند. در یک مطالعه در ایران نیز روایی صوری و محتوایی پرسشنامه بر اساس نظر متخصصان تأیید شد. پایایی ابعاد پرسشنامه نیز به این صورت به دست آمد: تفکر وجودی انتقادی ۰/۷۶، تولید معنای شخصی ۰/۷۸، بسط هوشیاری ۰/۷۲ و آگاهی متعالی ۰/۸۰. پایایی کل پرسشنامه نیز با آلفای کرونباخ ۰/۹۱ به دست آمد (حریری و زرین آبادی، ۱۳۹۰). پایایی آزمون-بازآزمون پرسشنامه نیز در یک مطالعه ۰/۶۷ گزارش شد (خدابخشی کولایی و همکاران، ۱۳۹۲). در تحقیق حاضر، کرونباخ اولیه ۰/۸۷ و مقدر کل ۰/۹۱ می‌باشد.

مقیاس ابعاد شخصیتی

پرسشنامه شخصیتی نیو-فرم (NEO _FFI) که بر حسب پنج بعد اساسی (برون گرایی، روان رنجورخویی، گشودگی، وظیفه شناسی و توافق) تدوین یافته است. پرسشنامه شخصیتی NEO_FFI توسط مک کری و کاستا روی ۲۰۸ نفر از دانشجویان امریکایی به فاصله ۳ ماه اجرا گردید که ضرایب اعتبار آن بین ۰/۸۳ تا ۰/۷۵، بدست آمده است. اعتبار دراز مدت این پرسشنامه نیز مورد ارزیابی قرار گرفته است. یک مطالعه طولانی ۶ ساله روی مقیاس‌های روان ازردگی خوبی، برون گرایی و باز بودن بسبت به تجربه، ضریب‌های اعتبار ۰/۶۸ تا ۰/۸۳ را در گزارش‌های شخصی و نیز در گزارش‌های زوج نشان داده است. ضریب اعتبار دو عامل سازگاری و با وجدانی به فاصله دو سال به ترتیب ۰/۷۹ و ۰/۶۳ بوده است (مک کری و کاستا، ۱۹۸۳ به نقل از گروسی فرشی، ۱۳۸۰). در هنجار یابی از مضمون NEO که توسط گروسی فرشی (۱۳۸۰) روی نمونه‌ای با حجم ۲۰۰۰ نفر از بین دانشجویان دانشگاه‌های تبریز، شیراز و دانشگاه‌های علوم پزشکی این دو شهر صورت گرفت، ضریب همبستگی پنج بعد اصلی را بین ۰/۵۶ تا ۰/۸۷ گزارش کرده است. ضرایب الفای کرونباخ در هر یک از عوامل اصلی روان ازردگی خوبی، برون گرایی، باز بودن، سازگاری و با وجدانی به ترتیب ۰/۸۶، ۰/۷۳، ۰/۵۶، ۰/۶۸ و ۰/۸۷ بدست آمد. جهت بررسی اعتبار محتوایی این آزمون، از همبستگی بین دو فرم گزارش شخصی (S) و فرم ارزیابی مشاهده گر (R)، استفاده شد که حداکثر همبستگی به میزان ۰/۶۶ در عامل برون گرایی و حداقل آن به میزان ۰/۴۵ در عامل سازگاری بود (گروسی فرشی، ۱۳۸۰). در این مطالعه، الفای کرونباخ برای زیر مقیاس‌های ابعاد شخصیت از ۰/۸۹ تا ۰/۹۰ بدست آمده است.

مقیاس رضایت از رشته تحصیلی

پرسشنامه رضایت از رشته تحصیلی (چنگیزی اشتیانی، ۱۳۸۹). در پرسشنامه رضایت از رشته تحصیلی (چنگیزی اشتیانی، ۱۳۸۹)، الفای کرونباخ اولیه ۰/۸۲ و مقدار کل ۰/۹۰ بدست آمده است.

مقیاس عملکرد تحصیلی

در ابتدای پرسشنامه سؤالاتی نیز در جهت شناخت ویژگی‌های فردی جامعه آماری مطرح شده است. متغیر عملکرد تحصیلی از ترکیب متغیرهای معدل دانشگاه و دبیرستان و همچنین مشروطی که از این سووالها استخراج گشته است، حاصل شده است.

سنجش پایایی (قابلیت اعتماد)^۱ ابزار اندازه‌گیری

برای اطمینان از عدم ابهام در سؤالات و همچنین بومی کردن مقیاس‌ها و انطباق هر چه بیشتر با جامعه آماری، اقدام به انجام مطالعات اولیه و تعیین پایایی (قابلیت اعتماد) پرسشنامه گردید. بدین منظور پرسشنامه به طور آزمایشی بین ۳۰ نفر از افراد جامعه نمونه توزیع گردید. در این پژوهش به منظور بررسی اعتبار (سازگاری درونی) پرسشنامه، از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است. مشهورترین و پر استفاده ترین ضریب همسانی درونی، ضریب آلفای کرونباخ است (گرامی پور، ۱۳۹۳). با استفاده از کامپیوتر و نرم افزار SPSS ضریب آلفای کرونباخ محاسبه گردید که مقدار آلفای کرونباخ بدست آمده نشان دهنده این است که این پرسشنامه‌ها از اعتبار خوبی برخوردارند.

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

قبل از انجام امار استنباطی، پیش فرضهای مربوط به این آزمونها از قبیل نرمال بودن و خطی بودن داده‌ها مورد سنجش قرار گرفت. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم افزار SPSS و EQS استفاده میشود.

یافته‌های پژوهش

بررسی متغیرهای پژوهش

عملکرد تحصیلی

متغیر عملکرد تحصیلی از ترکیب متغیرهای معدل دانشگاه و دبیرستان و همچنین مشروطی حاصل شده که نخست به توصیف آن می پردازیم:

در جدول ۱ توزیع عملکرد تحصیلی دانشجویان گزارش شده است. همانطور که ملاحظه میشود در نمونه پژوهش، ۴۵.۷ درصد دانشجویان معدل دانشگاه خود را بالای ۱۸ و ۵۲.۸ درصد بین ۱۵ و ۱۷.۹ عنوان نموده‌اند. همچنین ۱.۵ درصد معدل زیر ۱۳، داشته‌اند.

۵۶.۳ درصد دانشجویان معدل دوره دبیرستان یا پیش‌دانشگاهی خود را بالای ۱۸ و ۳۲.۹ درصد بین ۱۵ تا ۱۷.۹ عنوان داشته‌اند. ۱۰.۸ درصد نیز معدل دوره دبیرستان آنان ۱۳ تا ۱۴.۹ بوده است. فقط ۱.۴ درصد (۵ نفر) در دانشگاه مشروط شده‌اند که تعداد مشروطی آنان یک بار بوده است.

جدول ۱: عملکرد تحصیلی دانشجویان

مولفه	فراوانی	فراوانی درصدی
بالای ۱۸	۱۷۳	۴۵.۷
۱۵ تا ۱۷.۹	۲۰۲	۵۲.۸
۱۳ تا ۱۴/۹	۰	۰
زیر ۱۳	۵	۱.۵
بالای ۱۸	۲۱۴	۵۶.۳
۱۵ تا ۱۷/۹	۱۲۵	۳۲.۹
۱۳ تا ۱۴/۹	۴۱	۱۰.۸
زیر ۱۳	۰	۰
بلی	۵	۱.۴
خیر	۳۷۵	۹۸.۶

^۱ - Ordinal Scale

تعداد مشروطی	۱ بار	۵	۱.۴
	۲ بار	۳۷۵	۹۸.۶
	۳ بار و بیشتر	۰	۰

رضایت از رشته تحصیلی

در جدول ۲ توزیع رضایت از رشته تحصیلی دانشجویان گزارش شده است. همانطور که ملاحظه میشود در نمونه پژوهش، میانگین مولفه بعد از ورود به دانشگاه چقدر به رشته تحصیلی تان علاقه مند شده اید ۳.۸۳ از ۵ می باشد که بیانگر علاقمندی زیاد بعد از پذیرفته شدن در رشته مربوطه است. سپس «آینده شغلی رشته تحصیلی تان را تا چه اندازه مناسب می دانید» با میانگین ۳.۶۹ رضایت زیادی را در این شاخص داشته است.

جدول ۲: رضایت از رشته تحصیلی دانشجویان

میانگین	انحراف معیار	حداقل	حداکثر
تا کنون چقدر در مورد انصراف از رشته تحصیلی تان فکر کرده اید؟	۳.۴۰	۱.۰۱	۵
در صورت شرکت مجدد در کنکور چقدر تمایل به انتخاب مجدد رشته تحصیلی تان را دارید	۳.۶۱	۰.۹	۵
بعد از ورود به دانشگاه چقدر به رشته تحصیلی تان علاقه مند شده اید	۳.۸۳	۰.۸۵	۵
مشکلات موجود تا چه حد می تواند بر بی علاقه‌گی شما نسبت به رشته تحصیلی تان تاثیر گذار باشد	۳.۶۰	۰.۹۱	۵
آینده شغلی رشته تحصیلی تان را تا چه اندازه مناسب می دانید	۳.۶۹	۰.۸۸	۵
موقعیت اجتماعی رشته تحصیلی تان را تا چه اندازه مناسب می دانید	۳.۶۱	۰.۹	۵
تا قبل از انتخاب رشته تحصیلی تان تا چه اندازه به آن علاقه مند بودید	۳.۶۰	۰.۸۵	۵

شاخص رضایت تحصیلی از ترکیب مولفه های فوق حاصل شده که نشان می دهد میانگین این شاخص ۳.۶۳ در دامنه ۱ تا ۵ می باشد. هم چنین شاخص عملکرد تحصیلی از ترکیب متغیرهای معدل دانشگاه و دبیرستان و تعداد مشروطی بعد از هم دامنه شدن و استاندارد سازی متغیرها (ساختن نمره Z) حاصل شده است. میانگین عملکرد تحصیلی ۳.۶۴ در دامنه ۱ تا ۵ می باشد.

«بعد از ورود به دانشگاه چقدر به رشته تحصیلی تان علاقه مند شده اید» با میانگین رتبه ۳.۸۳ دارای اولین اولویت، «آینده شغلی رشته تحصیلی تان را تا چه اندازه مناسب می دانید» با میانگین رتبه ۳.۶۹ دارای دومین اولویت در عوامل موثر بر رضایت از رشته تحصیلی میباشد.

جدول ۳: رضایت از رشته تحصیلی و عملکرد دانشجویان

رضایت تحصیلی	عملکرد تحصیلی
میانگین	۳.۶۳
میان	۳.۶۴
انحراف معیار	۰.۶۵
حداقل	۲.۰

حداکثر	۵.۰	۱.۶۷
--------	-----	------

هوش هیجانی

در جدول ۴ توزیع هوش هیجانی دانشجویان گزارش شده است. همانطور که ملاحظه میشود در نمونه پژوهش، هوش هیجانی از ۵ زیر شاخص (هوش هیجانی درون فردی، هوش هیجانی بین فردی، مدیریت استرس، خلق و خوی عمومی، سازگاری) تشکیل شده است. میانگین ها در دامنه ۱ تا ۵ می باشد و میانگین هوش هیجانی بین فردی از سایر زیرشاخص ها بیشتر می باشد (میانگین ۳.۹۸). سپس خلق و خوی عمومی با میانگین ۳.۹۵ قرار گرفته است. میانگین کل هوش هیجانی ۳.۷۷ با انحراف معیار ۰.۶ می باشد.

جدول ۴: هوش هیجانی دانشجویان

هوش هیجانی	هوش هیجانی درون فردی	هوش هیجانی بین فردی	مدیریت استرس	خلق و خوی عمومی	سازگاری	هوش هیجانی
میانگین	۳.۶۶	۳.۹۸	۳.۶۹	۳.۹۵	۳.۵۴	۳.۷۷
میانه	۴.۰	۴.۰	۴.۰	۴.۰	۴.۰	۳.۸۰
انحراف معیار	۰.۹	۰.۸	۰.۹	۰.۸	۰.۹	۰.۶
حداقل	۱	۱	۱	۱	۱	۱.۷۵
حداکثر	۵	۵	۵	۵	۵	۵

«هوش بین فردی» با میانگین رتبه ۳.۹۸ دارای بالاترین اولویت، «خلق و خوی عمومی» با میانگین رتبه ۳.۹۵ دومین اولویت و از سوی دیگر «سازگاری» با میانگین رتبه ۳.۵۴ دارای کمترین اولویت در عوامل موثر بر هوش هیجانی می باشد.

هوش معنوی

در جدول ۵ توزیع هوش معنوی دانشجویان گزارش شده است. همانطور که ملاحظه میشود در نمونه پژوهش، جهت سنجش هوش معنوی از پرسشنامه ۲۴ گویه ای کینگ استفاده شده است. این گویه ها در قالب ۴ بعد سنجیده شده که در جدول ذیل آماره های آن ذکر گردیده است. همانگونه که مشاهده می شود تولید معنای شخصی با میانگین ۴ بیشترین مقدار و آگاهی متعالی با میانگین ۳.۲۷ کمترین میانگین را داشته است. هوش معنوی دارای میانگین ۳.۶ با انحراف معیار ۰.۶ بوده است.

جدول ۵: هوش معنوی دانشجویان

تفکر وجودی انتقادی	تولید معنای شخصی	آگاهی متعالی	بسط هشیاری	حالت هوش معنوی
۳.۷۹	۴.۰	۳.۲۷	۳.۵	۳.۶
۴.۰	۴.۰	۳.۰	۴.۰	۳.۷۵
۰.۹	۰.۸۲	۱.۰	۰.۹۵	۰.۶۵
۱	۱	۱	۱	۱.۷۵
۵	۵	۵	۵	۵

«تولید معنای شخصی» با میانگین رتبه ۰.۴ دارای اولین اولویت، «تفکر وجودی انتقادی» با میانگین رتبه ۳.۷۹ دارای دومین اولویت، «بسط حالت هوشیاری» با میانگین رتبه برابر ۳.۵ دارای سومین اولویت و «آگاهی متعالی» با میانگین رتبه ۳.۲۷ دارای کمترین اولویت در عوامل موثر بر هوش معنوی می‌باشد.

ابعاد شخصیتی

در جدول ۶ توزیع ابعاد شخصیتی دانشجویان گزارش شده است. همانطور که ملاحظه میشود در نمونه پژوهش، ابعاد شخصیتی در ۵ بعد (برون گرایی، روان رنجوری، گشودگی، وظیفه شناسی، دلیپذیر بودن) مورد بررسی قرار گرفته است. میانگین تمامی ابعاد بیشتر از حد متوسط و متمایل به زیاد بوده است. همانگونه که در جدول آمده است وظیفه شناسی و دلیپذیر بودن با میانگین ۳.۹۰ در حد زیاد می‌باشد. در مجموع ابعاد شخصیتی دارای میانگین ۳.۷۸ و انحراف معیار ۰.۵ می‌باشد

جدول ۶: ابعاد شخصیتی دانشجویان

ابعاد شخصیته	دلیپذیر بودن	وظیفه شناسی	گشودگی	روان رنجوری	برون گرایی	
میانگین	۳.۹۰	۳.۹۰	۳.۷۳	۳.۵۳	۳.۸۰	
میان	۳.۸	۴.۰	۳.۸۰	۳.۵	۳.۷۵	
انحراف معیار	۰.۶۰	۰.۶۴	۰.۷۰	۰.۶۹	۰.۶۴	
حداقل	۱.۶۰	۱.۰	۱.۰	۱.۲۵	۷۵، ۱	
حداکثر	۵.۰	۵.۰	۵.۰	۵.۰	۵.۰	

وظیفه شناسی و دلیپذیر بودن؛ با میانگین رتبه ۳.۹۰ دارای اولین اولویت، «برون گرایی» با میانگین رتبه ۳.۸۰ دارای دومین اولویت در عوامل موثر بر ابعاد شخصیتی میباشد.

یافته های استنباطی حاصل از فرضیه های پژوهش

پژوهش حاضر، شامل فرضیه های زیر است که هر فرضیه همراه با نتایج بدست آمده از تجزیه و تحلیل آن در این بخش ارائه میگردد. برای بررسی فرضیه ها از روش معادلات ساختاری استفاده شد.

فرضیه ها

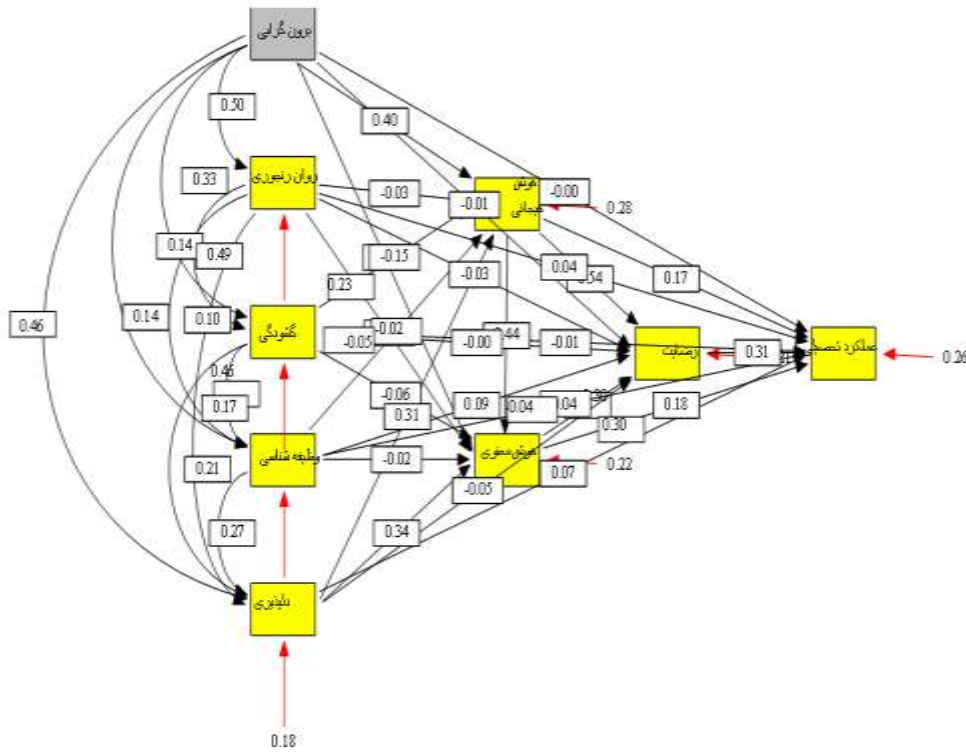
- ۱- بین هوش هیجانی و عملکرد تحصیلی دانشجویان، از طریق رضایت از رشته تحصیلی، رابطه غیر مستقیم معنادار وجود دارد.
- ۲- بین رضایت از رشته تحصیلی دانشجویان و عملکرد آنها، رابطه معنادار وجود دارد.
- ۳- بین هوش معنوی و عملکرد تحصیلی دانشجویان، از طریق رضایت از رشته تحصیلی، رابطه غیر مستقیم معنادار وجود دارد.
- ۴- بین هوش معنوی و رضایت از رشته تحصیلی دانشجویان، رابطه معنادار وجود دارد.
- ۵- بین هوش هیجانی و رضایت از رشته تحصیلی دانشجویان، رابطه معنادار وجود دارد.
- ۶- بین ابعاد شخصیتی و رضایت از رشته تحصیلی دانشجویان، رابطه غیر مستقیم معنادار وجود دارد.
- ۶-۱- بین برون گرایی و رضایت از رشته تحصیلی دانشجویان، رابطه غیر مستقیم معنادار وجود دارد.
- ۶-۲- بین روان رنجوری و رضایت از رشته تحصیلی دانشجویان، رابطه غیر مستقیم معنادار وجود دارد.
- ۶-۳- بین گشودگی و رضایت از رشته تحصیلی دانشجویان، رابطه غیر مستقیم معنادار وجود دارد.
- ۶-۴- بین وظیفه شناسی و رضایت از رشته تحصیلی دانشجویان، رابطه غیر مستقیم معنادار وجود دارد.

- ۵-۶ بین دلبذیری و رضایت از رشته تحصیلی دانشجویان، رابطه غیر مستقیم معنادار وجود دارد.
 ۷ بین ابعاد شخصیتی و عملکرد تحصیلی دانشجویان، رابطه غیر مستقیم معنادار وجود دارد.
 ۱-۷ بین برون گرایی و عملکرد تحصیلی دانشجویان، رابطه غیر مستقیم معنادار وجود دارد.
 ۲-۷ بین روان رنجوری و عملکرد تحصیلی دانشجویان، رابطه غیر مستقیم معنادار وجود دارد.
 ۳-۷ بین گشودگی و عملکرد تحصیلی دانشجویان، رابطه غیر مستقیم معنادار وجود دارد.
 ۴-۷ بین وظیفه شناسی و عملکرد تحصیلی دانشجویان، رابطه غیر مستقیم معنادار وجود دارد.
 ۵-۷ بین دلبذیری و عملکرد تحصیلی دانشجویان، رابطه غیر مستقیم معنادار وجود دارد.

آزمون مدل

برای آزمایش فرضیه ها از روش معادلات ساختاری استفاده شد. در این بخش نخست، روابط بین متغیرهای مشاهده شده با متغیرهای مکنون را بررسی میکنیم و بارهای عاملی که معنی دار نباشند را حذف میکنیم. قضاوت در خصوص برازندگی یک مدل با شاخص های متعددی امکان پذیر میباشد. لذا قدرت و توان این شاخص ها، جای بررسی دارد. در این میان مقدار نسبت کای دو به درجه آزادی، مقدار P-value و مقدار RMSEA شاخص هایی هستند که در قضاوت برازندگی بیشتر مدل، مورد استفاده قرار گرفته اند. نرم افزار EQS در خصوص شاخص های برازندگی مدل، اماره های متعددی را ارائه مینماید که مجموعه آنها در خروجی مدل نهایی برازش یافته حاضر نشان داده شده است.

در روش معادلات ساختاری، ابتدا تمام رابطه های ممکن را در قالب مدل اشباع شده، قرار میدهم. در این مدل تمامی روابط متصور بین متغیرها ترسیم شده است. این مدل با $(\text{sig}, X^2 = 0.0 > 0.05)$ برازش شده و سپس روابط تایید شده، در مدل نهایی آورده شده است. شکل ۲، مدل پژوهش را در حالت ضرایب استاندارد شده نشان میدهد. نتایج آزمون مدل در جدول ۸ ارائه شده است؛ و جدول ۶ نیز شاخص های برازش مدل را نشان میدهد.

نمودار ۲: مدل تجربی پژوهش در حالت ضرایب مسیر استاندارد شده

بررسی شاخص های برازش مدل

پس از تخمین پارامترهای مدل، سووالی که مطرح میشود این است که تا چه حد مدل مورد نظر با داده های مربوطه سازگاری دارد. پاسخ به این سووال تنها از طریق بررسی برازش مدل امکان پذیر است؛ بنابراین در تحلیل معادلات ساختاری محقق متعاقب انجام تخمین پارامترها و قبل از تفسیر آنها باید از برازندگی مدل اطمینان حاصل کند (کلانتری، ۱۳۸۷). جهت برازش مدل معادلات ساختاری در نرم افزارهای مختلف شاخص های مختلفی ارائه شده است و محقق در این بخش به ارائه چند مورد از آنها اشاره می کند. آزمون های برازش مدل به این سؤال پاسخ می دهند که مدل مورد نظر، چقدر خوب و برازنده ی داده های پژوهش است. شاخص های برازش مدل در جدول ۶ ذکر شده است.

جدول ۷: اماره های برازش مدل پژوهش

ردیف	نام آزمون	چه زمانی مدل برازنده است؟	میزان در مدل	نتیجه
۱	χ^2	معنادار باشد.	$\text{sig} < 0.04$	مدل برازنده است
۲	GFI	باید برابر یا بزرگتر از ۰.۹ باشد.	۰/۹۵	مدل برازنده است
۳	AGFI	باید برابر یا بزرگتر از ۰.۹ باشد.	۰/۹۰	مدل برازنده است
۴	RMSEA	باید کوچکتر از ۰، ۱ باشد.	۰/۰۶	مدل برازنده است
۵	NFI	باید بزرگتر از ۰/۹ باشد.	۱/۰۲	مدل برازنده است
۶	CFI	باید بزرگتر از ۰/۹ باشد.	۰/۹۹	مدل برازنده است

نتایج آزمون مدل ساختاری

در شکل ۳ مدل ساختاری نشان داده شده است. در جدول ۷، مقدار اماره های برازش مدل ارائه گردیده است. ضرایب مسیر هر رابطه بر روی خط مربوط به آن درج شده است. مدل مسیر زیر، نتیجه این عملیات است.

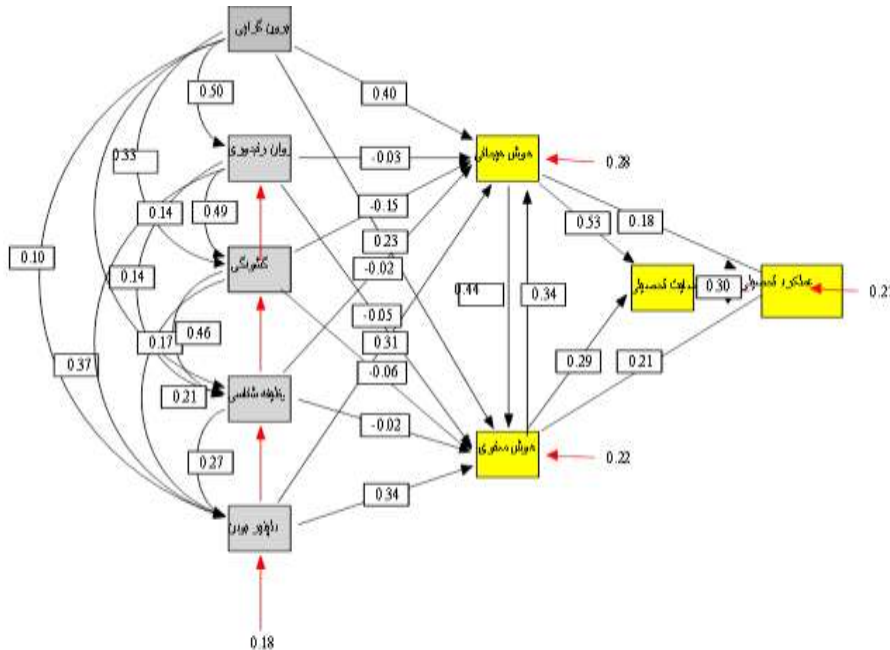

Figure X: EQS 6 data2 end eds Chi Sq=966.6 df=376 P=0.00 CFI=1.00 RMSEA=0.09

نمودار ۳: مدل پژوهش

جدول ۸ مقادیر آماره های برازش مدل و نتیجه برازنده بودن مدل را نشان می دهد.

جدول: آماره های برازش مدل

ردیف	نام آزمون	چه زمانی مدل برازنده است؟	میزان در مدل	نتیجه
۱	χ^2	معنادار باشد.	sig=۰.۰۰۶۹۶۶	مدل برازنده است
۲	GFI	باید برابر یا بزرگتر از ۰.۹ باشد.	۱.۰	مدل برازنده است
۳	AGFI	باید برابر یا بزرگتر از ۰.۹ باشد.	۰/۹۱	مدل برازنده است
۴	RMSEA	باید کوچکتر از ۰، ۱ باشد.	۰.۰۹	مدل برازنده است
۵	NFI	باید بزرگتر از ۰/۹ باشد.	۰/۹۷۱	مدل برازنده است
۶	CFI	باید بزرگتر از ۰/۹ باشد.	۰/۹۹	مدل برازنده است

جدول فوق نشان می دهد که در تمام شاخص های برازش، مدل از برازش مناسب برخوردار است. همانطور که نمودار مسیر بالا نشان می دهد: در بین متغیرهای مستقل متغیر رضایت تحصیلی با ضریب بتای ۰.۳۰ بیشترین تاثیر را بر عملکرد تحصیلی می گذارد، سپس متغیر هوش معنوی با ضریب بتای ۰.۲۱ درصد و متغیر هوش هیجانی با بتای ۰.۱۸ درصد در مراتب بعدی قرار می گیرند، همچنین متغیر هوش معنوی به میزان ۰.۲۹ درصد به صورت غیر مستقیم و هوش هیجانی به میزان ۰.۵۳ درصد از طریق رضایت تحصیلی بر عملکرد تحصیلی اثر می گذارد.

جدول ۹ به محاسبه ضرایب مسیر (اثر مستقیم و غیر مستقیم) پرداخته شده است. اثر مستقیم (همان ضریب تاثیر استاندارد) است و اثر غیر مستقیم از ضریب تاثیر مسیر مربوطه بدست می آید.

جدول ۹: ضرایب مسیر مستقیم، غیر مستقیم و کل تحلیل مسیر

متغیر	اثر مستقیم	اثر غیر مستقیم	اثر کل
هوش معنوی	۲۱.۰	۲۹.۰	۵۰.۰
هوش هیجانی	۱۸.۰	۵۳.۰	۷۱.۰
رضایت تحصیلی	۳۰.۰	-	۳۰.۰

بررسی روابط و مدل مفهومی نشان میدهد که همه ۷ فرضیه از ۷ فرضیه تایید شده است. مبنای آزمون فرضیه ها و تاثیر متغیرها، مدل ساختاری است. یافته ها نشان داد که در سطح اطمینان ۹۵ درصد، ۷ فرضیه تایید شده است.

نتیجه گیری بر اساس فرضیه های تحقیق

هدف از انجام این پژوهش، مدل پردازی تاثیر هوش معنوی، هوش هیجانی و ابعاد شخصیتی بر رضایت و عملکرد تحصیلی دانشجویان بود و دیدگاه های نظری و سوابق پژوهشی بررسی گردید.

نمونه پژوهش شامل ۳۸۱ نفر از دانشجویان دانشگاه های علوم انسانی علامه طباطبایی، فنی و مهندسی شریف و دانشگاه علوم پزشکی تهران بود؛ و روش نمونه گیری نیز از روش نمونه گیری خوشه ای چند مرحله ای و در دسترس استفاده شد. برای جمع آوری داده های پژوهش از پرسشنامه های هوش هیجانی، هوش معنوی، ابعاد شخصیتی و رضایت تحصیلی استفاده شد. داده ها با استفاده از روش تحلیل مسیر و نرم افزارهای SPSS و EQS، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و نتایج بدست آمده مورد بحث و نتیجه گیری قرار خواهد گرفت.

براساس تجزیه و تحلیل های صورت گرفته و با عنایت به فرضیه های تحقیق حاضر، هوش هیجانی و هوش معنوی و رضایت از رشته تحصیلی تاثیر قابل ملاحظه ای بر عملکرد تحصیلی دانشجویان دارد.

فرضیه اصلی ۱: بین هوش هیجانی و عملکرد تحصیلی دانشجویان، از طریق رضایت از رشته تحصیلی، رابطه غیر مستقیم معنادار وجود دارد.

برای آزمون این فرضیه از روش تحلیل مسیر استفاده شد. نتایج بدست آمده نشان داد که بین هوش هیجانی و عملکرد (بتای ۰.۵۳) رابطه مثبت و معنادار غیر مسفیمی (از طریق تاثیر بر رضایت از رشته تحصیلی)، وجود دارد.

تحقیق وونگ و لاو در سال ۲۰۰۲ میلادی، نتایج پژوهش آن‌ها نشان داد که هوش هیجانی بر عملکرد و خشنودی آن‌ها اثر می‌گذارد، همچنین، اثرات تعاملی مطرح شده بین هوش هیجانی و هیجان کاری بر عملکرد، تعهدسازمانی و قصد جابه‌جایی تأیید شد. در این تحقیق نیز براساس فرضیه اصلی اول نتایج تجزیه و تحلیل داده‌های بیانگر آن است که بین هوش هیجانی و عملکرد تحصیلی در جامعه پژوهش، رابطه معناداری ($B = 0.53$) وجود دارد؛ بنابراین فرض وجود رابطه بین این دو متغیر پذیرفته می‌شود و این به معنای وجود ارتباطی مثبت و معنادار بین هوش هیجانی و عملکرد تحصیلی است.

در تحقیق استون و همکاران در سال ۲۰۰۵ میلادی، این نویسندگان در پژوهشی به بررسی رابطه بین هوش هیجانی کارکن و مدیر با خشنودی شغلی و عملکرد پرداختند. در این مطالعه رابطه‌ی بین هوش هیجانی کارکنان، هوش هیجانی مدیران آن‌ها، خشنودی شغلی کارکنان و عملکرد کارکنان در نه منطقه از یک رستوران فرانسوی مورد بررسی قرار گرفت. همان‌طور که محققان پیش‌بینی کرده بودند، هوش هیجانی کارکنان به طور مثبتی با خشنودی شغلی و عملکرد همبستگی داشت. در این تحقیق نیز براساس فرضیه اصلی اول نتایج تجزیه و تحلیل داده‌های بیانگر آن است که بین هوش هیجانی و عملکرد تحصیلی در جامعه پژوهش، رابطه معناداری ($B = 0.53$) وجود دارد؛ بنابراین فرض وجود رابطه بین این دو متغیر پذیرفته می‌شود و این به معنای وجود ارتباطی مثبت و معناداری بین هوش هیجانی و عملکرد است.

علی رضائیان و عبدالعلی کشته‌گر در سال ۱۳۸۷ هجری خورشیدی در مطالعه‌ای تحت عنوان «بررسی رابطه بین هوش هیجانی و عملکرد سازمانی» بیان داشتند که هوش هیجانی با عملکرد سازمانی کارکنان دارای رابطه‌ی معناداری است در این تحقیق نیز نتایج تجزیه و تحلیل داده‌های بیانگر آن است که بین هوش هیجانی و عملکرد در جامعه پژوهش، رابطه معناداری ($B = 0.53$) وجود دارد؛ بنابراین فرض وجود رابطه بین این دو متغیر پذیرفته می‌شود و این به معنای وجود ارتباطی مثبت و معناداری بین هوش هیجانی و عملکرد می‌باشد.

فرضیه اصلی ۲: بین رضایت از رشته تحصیلی دانشجویان و عملکرد آنها، رابطه معنی دار وجود دارد. برای آزمون این فرضیه از روش تحلیل مسیر استفاده شد. نتایج بدست آمده نشان داد که بین رضایت از رشته تحصیلی و عملکرد رابطه مثبت و معناداری وجود دارد (بتا ۰.۳۰).

نتایج حاصل از این پژوهش در راستای مطالعات چاندن (۱۹۹۷) است که نشان داد که کارکنان با رضایت کاری بالاتر، از نظر توان ذهنی در وضعیت خوبی قرار می‌گیرند که به طور طبیعی بر عملکرد آنها موثر است. هم چنین بر اساس تحقیق مقیمی (۱۳۷۷)، سطح بالای رضایت منعکس کننده جو سازمانی بسیار مطلوب است که منجر به جذب و بقا کارکنان (دانشجویان) میشود؛ که به طور خودکار بر عملکرد تاثیر گذار است.

اسپکتور (۱۹۹۷) بیان کرده است که افرادی که رشته تحصیلی شان را دوست ندارند، احتمالاً تجاری منفی در رابطه با سلامت خواهند داشت که بر عملکرد آنها موثر است. همچنین سبحانی صراطی (۱۳۸۶) به نقل از لوتاز (۲۰۰۲)، خاطر نشان کرده است که دانشجویان دارای سطوح بالای خشنودی، مستعد تجربه سلامت فیزیکی و روانشناختی هستند که بر عملکرد آنها تاثیر مستقیم دارد.

فرضیه اصلی ۳: بین هوش معنوی و عملکرد تحصیلی دانشجویان، از طریق رضایت از رشته تحصیلی، رابطه غیر مستقیم معنادار وجود دارد.

برای آزمون این فرضیه از روش تحلیل مسیر استفاده شد. نتایج بدست آمده نشان داد که بین هوش معنوی و عملکرد دانشجویان رابطه مثبت و معنادار غیر مسفیمی (از طریق تاثیر بر رضایت از رشته تحصیلی) وجود دارد (بتا ۰.۲۹).

یافته های این پژوهش، با تحقیقات کاس و همکاران (۱۹۹۱)، ر. ک: ویچ و چپل (۱۹۹۲)، جورج و همکاران (۲۰۰۰)، ایمونر (۲۰۰۰)، مک دونالد (۲۰۰۲)، آمرام (۲۰۰۵) عابدی و سرخی (۱۳۸۸) همسو میباشد.

در تبیین فرضیه سوم تحقیق که مشخص گردید هوش معنوی بر عملکرد دانشجویان از طریق رضایت از رشته تحصیلی تاثیر معنا دار دارد، میتوان بیان نمود که تمرین های معنوی افزایش دهنده آگاهی و بینش نسبت به سطوح چند گانه هوشیاری هستند و بر عملکرد افراد تاثیر مثبتی دارند. مک مولن (۲۰۰۳) بیان داشته است که بین بصیرت و هوش معنوی رابطه وجود دارد و در مقابل استرس ضد شهود است؛ بنابراین یکی از راههای افزایش بصیرت، توجه به آرامش میباشد که در نتیجه رضایت است و بر عملکرد تاثیر میگذارد.

فرضیه اصلی ۴: بین هوش معنوی و رضایت از رشته تحصیلی دانشجویان، رابطه معنی دار وجود دارد. برای آزمون این فرضیه از روش تحلیل مسیر استفاده شد. نتایج بدست آمده نشان داد که بین هوش معنوی و رضایت از رشته تحصیلی دانشجویان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد (بتا ۰.۲۹).

یافته های این پژوهش، همسو با نتایج مطالعات پیشین هست (کاس و همکاران، ۱۹۹۱؛ ر. ک: ویچ و چپل، ۱۹۹۲؛ جورج و همکاران، ۲۰۰۰؛ ایمونر، ۲۰۰۰؛ مک دونالد، ۲۰۰۲؛ آمرام، ۲۰۰۵؛ عابدی و سرخی، ۱۳۸۸).

در تبیین فرضیه چهارم تحقیق که مشخص گردید هوش معنوی بر رضایت از رشته تحصیلی دانشجویان تاثیر معنا دار دارد، میتوان بیان نمود که دانشجویانی که هوش معنوی بالایی دارند، این ظرفیت را دارند که بخشی از فعالیتهای روزانه خود را به اعمال روحانی و معنوی اختصاص دهند و فضایی مانند بخشش، سپاسگزاری، فروتنی، دلسوزی و خرد از خود نشان دهند که در نهایت منجر به رضایت آنها خواهد شد.

فرضیه اصلی ۵: بین هوش هیجانی و رضایت از رشته تحصیلی دانشجویان، رابطه معنادار وجود دارد. برای آزمون این فرضیه از روش تحلیل مسیر استفاده شد. نتایج بدست آمده نشان داد که بین هوش هیجانی و رضایت از رشته تحصیلی دانشجویان، رابطه مثبت و معناداری وجود دارد (بتا ۰.۵۴).

-تحقیق آبراهام کارملی در سال ۲۰۰۳ میلادی در مقاله‌ای تحت عنوان «ارتباط بین هوش هیجانی و نگرش‌های شغلی، رفتار و پیامدها» به این نتایج دست یافت که هوش هیجانی ارتباط قابل ملاحظه و مثبتی با رضایت شغلی دارد و هر چه قدر که هوش هیجانی افراد بالاتر باشد رضایت شغلی و دلبستگی بیش تری به شغل خود خواهند داشت. در این تحقیق نیز براساس فرضیه اصلی هفتم نتایج تجزیه و تحلیل داده های بیانگر آن است که بین هوش هیجانی و رضایت از رشته تحصیلی در جامعه پژوهش، همبستگی معناداری ($B=0.54$) وجود دارد؛ بنابراین فرض وجود رابطه بین این دو متغیر پذیرفته می شود و این به معنای وجود ارتباطی مثبت و معنادار بین هوش هیجانی و رضایت از رشته تحصیلی است.

-تحقیق هین‌شاو و آتوود در سال ۱۹۸۴ میلادی خاطر نشان ساخت که علاوه بر عواملی نظیر نوع کار، درجه‌ی تخصص، جوسازمانی، سرپرست، پایگاه کار، خودمختاری، تکرار وظایف، ماهیت کاری که انجام می‌شود، پیامدهای شغلی و دستمزد بر خشنودی شغلی تأثیر می‌گذارند، روابط بین فردی نیز در رضایت شغلی کارکنان دخیل است، در این تحقیق نیز براساس فرضیه هفتم، بین هوش هیجانی و رضایت از رشته تحصیلی دانشجویان، رابطه مثبت و معناداری با بتای ۰.۵۴ وجود دارد.

بنابراین با اطمینان ۹۵ درصد می‌توانیم نتیجه بگیریم که بین هوش هیجانی و رضایت از رشته تحصیلی دانشجویان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. یعنی با افزایش سطح هوش هیجانی، رضایت از رشته تحصیلی دانشجویان افزایش می‌یابد و از طرفی بر اساس فرضیه اصلی اول تحقیق نیز بین هوش هیجانی و عملکرد دانشجویان رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد.

نتایج تحقیقات نشان می‌دهد که کارکنان با رضایت تحصیلی بالاتر، از نظر توان ذهنی در وضعیت خوبی قرار دارند (چاندن^۱، ۱۹۹۷، ص ۸۶). تانگ^۲ و تالپد^۳ (۱۹۹۹)، نیز تأیید کردند که تفاوت معنی‌داری بین زنان و مردان، برحسب ابعادی که

^۱Chandan

^۲- Tang

^۳-Talpad

برخشنودی شغلی اثر می‌گذارند، وجود دارد. این مطالعات نشان داد که مردان بیش‌تر تمایل به خشنودی از مزایا دارند در حالی که زنان بیش‌تر تمایل به خشنودی از همکاران و همکلاسیان دارند. کی‌متل^۱ (۲۰۰۳) نشان داده است که افراد دارای سطح تحصیلات متوسط، نسبت به افراد دارای سطح تحصیلات بالاتر، خشنودی بالاتری را گزارش کردند. کی‌متل (۲۰۰۳) نتایج تحقیقات انجام شده توسط کائو^۲ و چن^۳ (۲۰۰۴) معلوم ساخت که کارکنان متأهل، در مقایسه با کارکنان مجرد، سطح خشنودی بالاتری را تجربه می‌کنند. نتایج تحقیق جمال^۴ و بابا^۵ (۱۹۹۲)، نیز به روابط مثبتی بین خشنودی و تأهل پی برد. فرضیه اصلی ۶: بین ابعاد شخصیتی و رضایت از رشته تحصیلی دانشجویان، رابطه غیر مستقیم معنادار وجود دارد. ابعاد شخصیتی توسط ۵ بعد برون‌گرایی، روان‌رنجوری، گشودگی، وظیفه‌شناسی و دلپذیری، از طریق تاثیر گذاری بر هوش هیجانی و هوش معنوی، بر رضایت از رشته تحصیلی دانشجویان، تاثیر می‌گذارند که هر یک از فرضیه‌های فرعی در ادامه بحث میشوند.

۱-۶ بین برون‌گرایی و رضایت از رشته تحصیلی دانشجویان، رابطه غیر مستقیم معنادار وجود دارد. برای آزمون این فرضیه از روش تحلیل مسیر استفاده شد. نتایج بدست آمده نشان داد که بین و برون‌گرایی و هوش هیجانی دانشجویان، رابطه مثبت و معناداری وجود دارد (بتا ۰.۴۰).

در تبیین فرضیه فرعی اول تحقیق که مشخص گردید برون‌گرایی بر هوش هیجانی دانشجویان تاثیر معنا دار دارد که با مطالعات قبلی همسو هست. قلی‌پور (۱۳۸۶)، بیان نمود که دانشجویانی که برون‌گرایی بالایی دارند، در روابط راحت‌تر هستند و اجتماعی، خوش‌مشرب و قاطع‌اند، در نتیجه، سطح هوش هیجانی آنها بالاست. از طرفی در فرضیه پنجم ثابت شد هوش هیجانی بر رضایت تحصیلی دانشجویان تاثیر دارد. پس بر طبق منطق ریاضی، فرضیه فرعی اول ثابت میشود، یعنی برون‌گرایی بر رضایت تحصیلی دانشجویان تاثیر مثبت دارد.

۲-۶ بین روان‌رنجوری و رضایت از رشته تحصیلی دانشجویان، رابطه غیر مستقیم معنادار وجود دارد. برای آزمون این فرضیه از روش تحلیل مسیر استفاده شد. نتایج بدست آمده نشان داد که بین و روان‌رنجوری و هوش هیجانی دانشجویان، رابطه مثبت و معناداری وجود ندارد (بتا -۰.۰۳).

در تبیین فرضیه فرعی دوم تحقیق که مشخص گردید روان‌رنجوری بر هوش هیجانی دانشجویان تاثیر معنا دار ندارد که با مطالعات قبلی همسو نیست. قلی‌پور (۱۳۸۶)، بیان نمود که این بعد به توانایی فرد در تحمل محرکهای استرس و عوامل تنش‌زا اشاره دارد. افراد دارای ثبات احساسی ایمن، دارای اعتماد به نفس، استوار و آرامند. آن طرف طیف ثبات احساسی، عصبی بودن و روان‌رنجوری است و افرادی که در این سوی طیف قرار دارند، عصبانی، نامطمین، نا امن، افسرده و مضطرب‌اند.

۳-۶ بین گشودگی و رضایت از رشته تحصیلی دانشجویان، رابطه غیر مستقیم معنادار وجود دارد. برای آزمون این فرضیه از روش تحلیل مسیر استفاده شد. نتایج بدست آمده نشان داد که بین و گشودگی و هوش هیجانی دانشجویان، رابطه مثبت و معناداری وجود ندارد (بتا -۰.۱۵).

در تبیین فرضیه فرعی سوم تحقیق که مشخص گردید که گشودگی بر هوش هیجانی دانشجویان تاثیر معنا دار ندارد که با مطالعات قبلی همسو نیست. قلی‌پور (۱۳۸۶)، بیان نمود که این بعد به علاقه و شیفتگی فرد به پدیده‌ها و تجربه‌های جدید مبتنی است. چنین افرادی، خلاق، کنجکاو و حساس هستند. افرادی که در آن طرف قرار می‌گیرند پیرو سنت بوده، در شرایط آشنا راحت‌ترند.

۴-۶ بین وظیفه‌شناسی و رضایت از رشته تحصیلی دانشجویان، رابطه غیر مستقیم معنادار وجود دارد.

^۱- Kh Matle

^۲- Kuo

^۳- Chen

^۴- Jamal

^۵- Baba

برای آزمون این فرضیه از روش تحلیل مسیر استفاده شد. نتایج بدست آمده نشان داد که بین و وظیفه شناسی و هوش هیجانی دانشجویان، رابطه مثبت و معناداری وجود ندارد (بتا -۰.۰۲).

در تبیین فرضیه فرعی چهارم تحقیق که مشخص گردید که وظیفه شناسی بر هوش هیجانی دانشجویان تاثیر معنا دار ندارد که با مطالعات قبلی همسو نیست. قلی پور (۱۳۸۶)، بیان نمود که این بعد به قابل اعتماد بودن فرد مربوط میشود. افراد باوجدان، مسوولیت پذیر، پایدار، ساختار یافته و قابل اطمینان اند. افرادی که در این بعد نمره پایینی میگیرند غیر ساختارمند، غیر قابل اعتماد و پریشان احوال هستند.

۵-۶ بین دلپذیری و رضایت از رشته تحصیلی دانشجویان، رابطه غیر مستقیم معنادار دارد. برای آزمون این فرضیه از روش تحلیل مسیر استفاده شد. نتایج بدست آمده نشان داد که بین و دلپذیر بودن و هوش هیجانی دانشجویان، رابطه مثبت و معناداری وجود ندارد (بتا -۰.۰۶).

در تبیین فرضیه فرعی پنجم تحقیق که مشخص گردید که دلپذیر بودن بر هوش هیجانی دانشجویان تاثیر معنا دار ندارد که با مطالعات قبلی همسو نیست. قلی پور (۱۳۸۶)، بیان نمود که این بعد دربر دارنده احترام به دیگران است. افراد سازگار دارای روحیه همکاری، صمیمی و قابل اعتمادند. افراد ناسازگار سرد، رقابتی و ستیزه جو هستند.

فرضیه اصلی ۷: بین ابعاد شخصیتی و عملکرد تحصیلی دانشجویان، رابطه غیر مستقیم معنادار وجود دارد. ابعاد شخصیتی توسط ۵ بعد برون گرایی، روان رنجوری، گشودگی، وظیفه شناسی و دلپذیری، از طریق تاثیر گذاری بر هوش هیجانی و هوش معنوی، بر عملکرد تحصیلی دانشجویان، تاثیر میگذارند که هر یک از فرضیه های فرعی در ادامه بحث میشوند. ۱-۷ بین برون گرایی و عملکرد تحصیلی دانشجویان، رابطه غیر مستقیم معنادار وجود دارد.

برای آزمون این فرضیه از روش تحلیل مسیر استفاده شد. نتایج بدست آمده نشان داد که بین و برون گرایی و هوش معنوی دانشجویان، رابطه مثبت و معناداری وجود دارد (بتا ۰.۲۳).

در تبیین فرضیه فرعی اول تحقیق که مشخص گردید برون گرایی بر هوش معنوی دانشجویان تاثیر معنا دار دارد که با مطالعات قبلی همسو هست. در تحقیقی که محمد زاده و همکارانش در سال ۱۳۸۴ تحت عنوان؛ تاثیر ایمان بر شخصیت دانشجویان علوم پزشکی اردبیل؛ انجام دادند، نتایج نشان داد که ۷۴٪ دانشجویان با ایمان قوی از نظر شخصیتی نرمال هستند، در حالی که این میزان در دانشجویان با ایمان متوسط ۵۴٪ و در دانشجویان با ایمان ضعیف ۴۸٪ هست.

۲-۷ بین روان رنجوری و عملکرد تحصیلی دانشجویان، رابطه غیر مستقیم معنادار وجود دارد. برای آزمون این فرضیه از روش تحلیل مسیر استفاده شد. نتایج بدست آمده نشان داد که بین و روان رنجوری و هوش معنوی دانشجویان، رابطه مثبت و معناداری وجود ندارد (بتا -۰.۰۵).

در تبیین فرضیه فرعی دوم تحقیق که مشخص گردید روان رنجوری بر هوش معنوی دانشجویان تاثیر معنا دار ندارد که با مطالعات قبلی همسو نیست. کرمی و همکارانش (۱۳۸۵) در تحقیقی با عنوان: بررسی روابط چند گانه ابعاد جهت گیری مذهبی با سلامت روانی در دانشجویان دانشگاه رازی کرمانشاه، به این نتیجه رسیدند که معنویات به عنوان یکی از متغیرهای میانجی، اثرهای منفی عوامل استرس زا را تعدیل نموده و همچنین، بین اعتقادات معنوی و سلامت روانی، رابطه معنا داری وجود دارد.

۳-۷ بین گشودگی و عملکرد تحصیلی دانشجویان، رابطه غیر مستقیم معنادار وجود دارد. برای آزمون این فرضیه از روش تحلیل مسیر استفاده شد. نتایج بدست آمده نشان داد که بین و گشودگی و هوش معنوی دانشجویان، رابطه مثبت و معناداری وجود ندارد (بتا -۰.۰۶).

در تبیین فرضیه فرعی سوم تحقیق که مشخص گردید گشودگی بر هوش معنوی دانشجویان تاثیر معنا دار ندارد که با مطالعات قبلی همسو نیست. از جمله موضوعات دیگر که در زمینه شخصیت مورد مطالعه قرار گرفته، عبارت است از رابطه بین معنویت و منبع کنترل درونی و بیرونی است که (راسمون و چارمن، ۱۹۹۵) در تحقیق خود نشان دادند که در بین مسیحیان، رابطه مثبت معناداری بین درجه نگرش مذهبی و اعتقاد به منبع کنترل بیرونی و قدرت فراخود، وجود دارد؛ به عبارت دیگر هر چه

باور مذهبی بیشتر باشد، میزان ارتباط با منبع کنترل بیرونی و قدرت فراخود، نیز افزایش می یابد (خدایاری فرد و همکاران، ۱۳۷۸).

۴-۷ بین وظیفه شناسی و عملکرد تحصیلی دانشجویان، رابطه غیر مستقیم معنادار وجود دارد. برای آزمون این فرضیه از روش تحلیل مسیر استفاده شد. نتایج بدست آمده نشان داد که بین و وظیفه شناسی و هوش معنوی دانشجویان، رابطه مثبت و معناداری وجود ندارد (بتا -۰.۰۲).

در تبیین فرضیه فرعی چهارم تحقیق که مشخص گردید روان وظیفه شناسی بر هوش معنوی دانشجویان تاثیر معنا دار ندارد که با مطالعات قبلی همسو نیست. در تحقیقی که چراغی و مولوی (۱۳۸۵) بر روی دانشجویان دانشگاه تهران انجام دادند به این نتیجه رسیدند که هوش معنوی و دینداری با وظیفه شناسی رابطه معنا داری دارد؛ یعنی افراد دارای اعتقادات قوی دینی، احساس ناامیدی و یاس نمیکنند و از عزت نفس بالایی در انجام وظایف خود، برخوردارند.

۵-۷ بین دلپذیری و عملکرد تحصیلی دانشجویان، رابطه غیر مستقیم معنادار وجود دارد. برای آزمون این فرضیه از روش تحلیل مسیر استفاده شد. نتایج بدست آمده نشان داد که بین و دلپذیری و هوش معنوی دانشجویان، رابطه مثبت و معناداری وجود دارد (بتا ۰.۰۳۴).

در تبیین فرضیه فرعی پنجم تحقیق که مشخص گردید دلپذیری بر هوش معنوی دانشجویان تاثیر معنا دار دارد که با مطالعات قبلی همسو هست. کرمی و همکارانش (۱۳۸۵) در بررسی روابط چند گانه ابعاد جهت گیری مذهبی با سلامت روانی در دانشجویان دانشگاه رازی کرمانشاه، به این نتیجه رسیدند که معنویات به عنوان یکی از متغیرهای میانجی، اثرهای منفی عوامل استرس زا را تعدیل نموده و همچنین، بین اعتقادات معنوی و سلامت روانی، رابطه معنا داری وجود دارد.

منابع

۱. پروین، جان (۱۳۸۰). شخصیت، ترجمه محمد جعفر جوادی، پروین کدیور
۲. پور محسن، مجید. (۱۳۷۳) بررسی رابطه بین عملکرد تحصیلی دانش جویان و سطح سواد خانواده، پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی دانشگاه علامه طباطبایی.
۳. حسن زاده، رمضان؛ ساداتی کیادهی، سیدمرتضی (۱۳۸۸)، هوش هیجانی (مدیریت احساس، عاطفه و هیجان)، تهران: نشر روان، چاپ اول.
۴. رابینز، استیفن (۱۳۷۴)، مدیریت رفتار سازمانی، علی پارسائیان و سید محمد اعرابی، تهران: مؤسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی، چاپ اول.
۵. رضائیان، علی؛ بایجی، محمدجواد (۱۳۸۸)، اثرات هیجان پذیری و شخصیت بر رضایت شغلی، چشم انداز مدیریت، شماره سی و سه.
۶. سبحانی صراطی، سجاد (۱۳۸۶). بررسی روابط ساده و چندگانه بین هوش هیجانی و مهارت های اجتماعی مدیران شرکت جهاد نصر اصفهان و نگرش های شغلی زبردستان آنان. پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی سازمانی و صنعتی. دانشگاه شهید چمران اهواز.
۷. سلطانی فر، عاطفه، (۱۳۸۶). هوش هیجانی، فصلنامه اصول بهداشت روانی، سال نهم، پاییز و زمستان، شماره سی و پنجم و ششم، ص ۸۴-۸۳
۸. شرفی، مریم، (۱۳۸۵)، مقایسه هوش هیجانی دانشجویان دختر ورزشکار رشته های گروهی و انفرادی با دانشجویان غیر ورزشکار شهر تهران.
۹. طراویان، مینا (۱۳۸۵)، ابعاد تعهد سازمانی دبیران مدارس متوسطه شهر اصفهان، دانش و پژوهش در علوم تربیتی دانشگاه آزاد اسلامی خوراسگان، شماره دهم و یازدهم.

۱۰. عابدی، فرشته، سرخی، زهرا (۱۳۸۷). رابطه بین هوش معنوی و صفات شخصیت در بین افراد ۵۰-۱۹ سال شهرسازی، پایان نامه رشته روان شناسی عمومی دانشگاه پیام نور مرکز بهشهر.
۱۱. غباری بناب، باقر، سلیمی، محمد، سلیمانی، لیلا، نوری مقدم، ثنا (۱۳۸۶). فصلنامه علمی پژوهشی اندیشه نوین دینی، شماره دهم.
۱۲. غباری بناب، باقر، نوری زاده، مریم، امامی نائینی، نسرين (۱۳۸۵). پیام مشاور، شماره ۴۵، سال پنجم.
۱۳. کشمیری، مهدیه، عرب احمدی، فاطمه (۱۳۸۶). هوش معنوی، گزارش درس سمینار در مسائل روان شناسی عمومی، دانشگاه پیام نور مرکز بهشهر.
۱۴. گرامی پور، مسعود (۱۳۹۳). مبانی نظری و کاربرد نظریه های اندازه گیری در علوم رفتاری، تهران، تمدن ملی، چاپ اول.
۱۵. لطفی، محدثه، سیار، سمیه (۱۳۸۷). رابطه بین هوش معنوی و سلامت روان افراد ۱۵ سال به بالا، پایان نامه رشته روان شناسی عمومی دانشگاه پیام نور مرکز بهشهر.
۱۶. نوری نرگس، معینی بابک، قلعه ای ها علی، فردمال جواد، صاریان ایرج (۱۳۹۶). بررسی تاثیر آموزش هوش هیجانی بر مبنای تیوری حمایت اجتماعی در کاهش استرس درک شده و ارتقا مهارتهای ارتباطی دانش آموزان پسر مقطع دبیرستان شهر همدان. مجله آموزش و سلامت جامعه. ۳ (۳): ۳۵-۵۳
۱۷. نوغانی فاطمه، بیات ریزی مهتاب، قربانی زهره، زمیم طیب (۱۳۹۴). بررسی همبستگی هوش هیجانی و رضایت تحصیلی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی تهران. ۷۳ (۳): ۱۱۰-۱۱۶.
۱۸. همتی معصومه، نبوی سید جمال الدین، خرمی آسیه، همتی مرضیه (۱۳۹۴). بررسی رابطه بین اختلالات جسمانی سازی با هوش معنوی و راهبردهای مقابله ای دانشجویان دانشکده علوم انسانی دانشگاه آزاد اسلامی واحد نیشابور. فصلنامه علوم پزشکی. ۳۵ (۳)، ۲۱۳-۲۲۲.

19. Amram, Joesph (Yosi) (2005), *Intelligence Beyond IQ: The Contribution of emotional and spiritual intelligences to effective business leadership*, Institute of Transpersonal Psychology.
20. Bellou, V. (2010). Organizational culture as a predictor of job satisfaction: the role of gender and age. *International Journal of Career Development*, 15(1), 4-19.
21. Howell, Richard (2004). *The seven steps of spiritual intelligence*, Nicholas Brealey Publishing.
22. Brian King, David (2008). *RETHINKING CLAIMS OF SPIRITUAL INTELLIGENCE TRENT*. University Peterborough, Ontario, Canada.
23. Foreman, W. T. (2009). Job satisfaction and turnover in the Chinese retail industry. *Chinese Management Studies*, 3(4), 356-378.
24. Costa P. T. and McCare R. R. (1986). Cross- sectional studies of personality in a national sample: I Development and validation of survey measures. *Psychology and Aging* 1: 140- 143.
25. De Graff, N. D&. De Graaf, P. M. (2002) " Formal and popular dimensions of cultural capital: Effects on children's educational attainment." *The Netherlands' Journal of Social Sciences*.167-186: 38
26. Kelly, E.T. (1994). *Analyzing culture*. Washington D C: C Q press.
27. Mc Mullen, B. (2003). *Spiritual intelligence*; www.Sudentbmj.com.
28. Nasel, D. D (2004). *Spiritual orientation in Relation to Spiritual intelligence: A consideration of traditional Chrisitanity and New Age/individualistic spirituality*; unpublished theses. Australia.

29. Santos, E, Servero. (2006). Spiritual intelligence; what is spiritual Intelligence? www.spiritualintelligence.com
30. Triandis, H.C. Leung, K. & Marcelo J. V. & Clack, F.L. (1985)." Allo centric versus idiocentric tendencies: Convergent and discriminant validation." *Journal of Research in Personality and Social Psychology* 54: 323-338.
31. Vaughan f. (2003). What is spiritual intelligence? Vol 42. 92 spring 2002. 16- 23 @ 2003 sage publication *journal of humanistic psychology*.
32. Voaghan, F. (2003). What is spiritual intelligence? *Journal of Humanistic Psychology*. 42, (2)
33. Watier, N. (2012). *Metacognitive Aspects of Face Identification. A Dissertation For the Ph.D degree in Psychology, University of Ottawa.*
34. Wiggleseorth, C. (2004) *spiritual intelligence and why matters.*
35. Zohar, D & Marshall, I. (2000) *SQ*
36. Zohar, Danah. (2000). *(SQ): spiritual intelligence the ultimate intelligence. ISBN: 074546762*

Investigate the Effect of Emotional Intelligence, Spiritual Intelligence, and Personality Dimensions on Performance and Academic Satisfaction among Students

Sakineh Ferdosi Mazandrani¹, Masoud Gerami Pur²

1- Department of Psychology, Faculty of Humanities, Saveh Branch, Islamic Azad University, Saveh, Iran
2- Kharazmi University, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Department of Curriculum Studies

Abstract

The purpose of this study was to investigate the effect of emotional intelligence, spiritual intelligence, and personality dimensions on performance and academic satisfaction among students. The statistical population consisted of the students of Allameh Tabatabai University, Sharif Engineering and Tehran University of Medical Sciences, in which 381 students were randomly sampled. The collected data was analyzed using SPSS and EQS software. The data was processed by SPSS and analyzed by EQS software, using structured questionnaires: Bar-N 1997 Emotional Intelligence, SISRI King's Intelligence, NEO FFI Personality, Career Satisfaction, Changizi Pashi, 2010. Path analysis was used to analyze the data. Research has shown that emotional intelligence, spiritual intelligence, and personality dimensions have a significant effect on students' field of study satisfaction and their performances. There was a positive and significant relationship between emotional intelligence and academic satisfaction, spiritual intelligence, and satisfaction with the field of study. In addition, there is a significant indirect relationship between emotional intelligence, spiritual intelligence and student performance.

Keywords: Emotional Intelligence, Spiritual Intelligence, Personality Dimensions, Student Satisfaction, Performance
